

Klimakamp i motbakke

FNs klimatoppmøte sponses av konsern som står for store utslipp av klimagasser

Av Dag Seierstad

Warszawa er stedet for det nittende klimatoppmøtet til FN. Målet er å komme fram til en ny internasjonal klimaavtale ved klimatoppmøtet i Paris i 2015, en avtale som blir langt mer omfattende og forpliktende enn Kyoto-avtalen.

Opptakten til toppmøtet i Warszawa har ikke vært den gunstigste.

- Regjeringen i Japan ga opp sine Kyoto-forpliktelser og sa fra om at de japanske klimagassutslippene ville være større i 2020 enn de var i 1990 – og ikke 20 prosent lavere. Kull- og oljekraftverk måtte til for å erstatte produksjonen i atomkraftverk som ble stent etter Fukushima-katastrofen i 2011.
- Den nye regjeringen i Australia tar vekk all CO₂-skatt og sløyfer planene om å innføre et system for handel med utslippskvoter..
- Som før er det lite sannsynlig at USA vil være med på noen forpliktende avtale om utslippskutt dersom ikke Kina og en del større utviklingsland også forplikter seg til store utslippskutt.
- Russland har som vanlig ikke gitt noen løfter om noe som helst.
- EU-kommisjonen sliter med å få til fellesløsninger som alle EU-regjeringene kan forpliktes av. Foreløpig er alle avgjørelser utsatt til neste år. Det betyr at i Warszawa kan det på vegne av EU ikke gis noe signal om hvor langt og raskt EU-land er villige til å kutte utslipp.

Samtidig haster det. Det internasjonale energibyrået (IEA) har nylig lagt fram en rapport som konkluderer med at sjøl med betydelige mottiltak for å begrense klimautslipp, vil energirelaterte CO₂-utslipp øke med 20 prosent fram til 2035 og gi en langsiktig temperaturøkning på 3,6 °C.

Den siste rapporten fra FN's klimapanel, godkjent av 195 regjeringer, fastslår at hvis temperaturen ikke skal stige mer enn to grader, må det i løpet av det neste hundreåret ikke slippes ut mer klimagasser enn det som i beste fall svarer til 1450 milliarder tonn CO₂. I verste fall tåler ikke kloden mer enn 820 milliarder tonn ekstra CO₂. (Nicholas Stern i Financial Times 29.9.2013)

Siden de årlige klimautslippene ligger rundt 50 milliarder tonn, betyr det at vi har høyst 30 år på oss, og kanskje bare 15, for å holde oppvarmingen på under to grader hvis utslippene holdes på dagens nivå. Og etter det må de globale utslippene være null, noe som sjølsagt er helt urealistisk. Derfor må de årlige klimautslippene raskest mulig bli vesentlig lavere enn 50 milliarder tonn.

Men det er mange forhold som drar i retning av at de kortsiktige perspektivene vil dominere. I alle valgkamper er det de dagsaktuelle, nære problemene som fanger medias og velgernes oppmerksomhet. De som så vinner valget, våger ikke planlegge for mer enn én regjeringsperiode. For det er da neste valg må vinnes.

Innen næringslivet flyttes kapital fram og tilbake ut fra kortsiktige, ja øyeblikkelige, utsikter til fortjeneste. Den tålmodige kapitalen er mangelvare, og det stenger for en næringsutvikling basert på langsiktige og økologisk bærekraftige hensyn.

Dette bidrar til at debattene på klimatoppmøtet glir unna de enkle, men nødvendige spørsmåla:

- Hvordan kan vi la de fossile ressursene bli liggende der de er?
- Hvordan kan få rike land til å betale den klimagjelda de har til fattige land?
- Hvordan sikre en sosialt forsvarlig overgang til en økologisk bærekraftig verdensøkonomi?

Samtidig som få venter noe klimapolitisk gjennombrudd på klimatoppmøtet i Warszawa, har møtet framstått som et slikt gjennombrudd for verdens største klimagassforurensere. Tretten av dem er invitert inn som offisielle «partnere» til klimatoppmøtet av den polske regjeringen. Arcelor Mittal, BMW og Alstom er tre av de tretten.

Arcelor Mittal er verdens største stålprodusent, dobbelt så stor som den neststørste. Selskapet bygde hele konferansesentret til klimatoppmøtet i Warszawa – gratis.

De samlede klimagassutslippene til Arcelor Mittal er like store som utslippene fra et land som Tsjekia, og selskapet har drevet intens lobbyvirksomhet for å svekke klimapolitikken til EU. Det viktigste argumentet har vært at EUs klimapolitikk svekker konkurranseevnen i næringslivet og kan føre til «karbonlekkasje», altså til utflagging til land uten særlig klimapolitikk.

Bilkonsernet BMW, kjent for sine store, dyre og drivstoffslukende biler, har stilt 60 biler med sjåførere til rådighet for klimatoppmøtet. På den offisielle nettsida blir selskapet omtalt som «en av de mest økologisk bærekraftige i verden».

Til tross for det har BMW – via Angela Merkel og den tyske regjeringen – gjentatte ganger, seinest i høst, klart å presse EU vekk fra strengere utslippskrav for nye biler.

Alstom Power er et fransk energikonsern som på sine nettsider hevder at selskapet er en «nødvendig del» av fjerdeparten av kraftproduksjonen i verden. Selskapet forsynte klimatoppmøtet med gratis drikkevann i vannkjølere og 100.000 kopper av nedbrytbart materiale – men planlegger å bygge Polens største kullkraftverk.

Tilsvarende klimapolitisk dobbeltmoral preger også de ti andre «partnerne» som den polske regjeringen har invitert. (Se her «The COP19 Guide to Corporate Lobbying», <http://corporateeurope.org>)

Ingen «motpart» på miljøside var invitert som slik partner. Men de ville nok ikke klart å sponse klimatoppmøtet like raust.

I Warszawa virker det som om klimatoppmøtet mer ble et midtpunkt for bransjevise næringsmesser enn et samlingssted for klimapolitiske aktivister. Den polske miljøministeren Marcin Korolec har gjort det klart at næringslivsinnslaget må bli permanent ved framtidige klimatoppmøter.

Da er det bare naturlig av Polens medlem i EU-kommisjonen. Janusz Lewandowski, har fastslått at kull ikke har skylda for klimaendringene, og at det kan «settes et spørsmålstegn ved hele den globale oppvarmingen».